

Nr 18.

Av herr **Andersson, Elof, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

I proposition nr 66 till urtima riksdagen föreslår Kungl. Maj:t vissa förändringar i nu gällande bestämmelser angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område att tillämpas redan under innevarande budgetår. Med hänsyn till det förändrade läge, vari det utbrutna kriget försatt även vårt land, kan en sådan åtgärd icke heller anses obefogad. Prisregleringsanordningen har ju genom de förändrade förhållandena i vissa avseenden förlotrat sin uppgift, enär denna under de närmast föregående åren varit att söka begränsa importen och eliminera det pristryckande överskottet på vissa livsmedel samt garantera ett prisläge, som gav jordbrukarna möjlighet att fortbliva vid sin näring. Nu däremot synes det gälla, att vid fortsatt eller ökad avspärrning från världsmarknaden söka hindra brist på livsmedel och därav följande onormalt stegrade priser på jordbruksprodukter.

Att i en sådan situation avväga de åtgärder, som befinnas nödvändiga för att å ena sidan uppmuntra jordbrukarna till största möjliga produktion och å andra sidan att icke konsumenterna alltför hårt belastas genom höjda livsmedelspriser, måste givetvis bli en ganska svårbemästrad uppgift, och att dra upp rigorösa bestämmelser på längre sikt för hur regleringsanordningarna böra ordnas, låter sig nu ej göra. Departementschefen har därför också valt den utvägen att hemställa om vittgående befogenhet för Kungl. Maj:t »att utan hinder av tidigare meddelade beslut eller gjorda uttalanden handha jordbruksregleringen samt vidtaga av omständigheterna betingade ändringar i desamma».

Även om det kan finnas visst fog för att Kungl. Maj:t erhåller en vidgad fullmakt att på ett friare sätt söka anpassa regleringsanordningarna efter de skiftande förhållanden, som kunna uppstå på grund av de förändringar i fråga om livsmedelstillgången och den skärpta situationen på folkförsörjningens område, anse vi dock, att en sådan fullmakt måste handhas med den allra största varsamhet. Vi kunna icke undgå att uttala våra betänkligheter mot att redan nu i så stor utsträckning som propositionen varslar om frångå de hittillsvarande bestämmelserna på skilda områden, även om departementschefen bemödat sig om att gå betydligt försiktigare fram än vad jordbruksnämnden i sin framställning föreslagit. Ett slopande eller uppmjukande av t. ex. bestämmelserna om mjölkavgift, margarinaccis och glidande prisutjämningsbidrag kan visserligen nu synas ganska bestickande, men man får å andra sidan inte vara blind för att det enklare förfarandet med anvisande av medel på riksstaten för täckande av de erfor-

derliga höjningarna av livsmedelsprisen kan komma att för framtiden visa sig mindre lyckligt för landets jordbruksnäring. En sådan åtgärd kan visserligen anses befogad då det gäller att särskilt stödja de många mindre jordbrukare, som genom de allmänna regleringsåtgärderna ej kunnat erhålla den hjälp de behöva och även då det gäller att bispringa de sämst ställda av konsumenterna mot inträdda prisstegringar på livsmedel, men som generell hjälp åt jordbruket som näringsgren måste vi anse en sådan utveckling högst betänkelig.

Hur skall det för övrigt vid sloandet av mjölkavgiften, som jordbruksnämnden föreslagit, bli möjligt att uppehålla den nödvändiga differentieringen mellan konsumtions- och produktmjölk? Och så länge margarinet finnes i marknaden, synes det vara lika nödvändigt att bibehålla accisen för så vitt man ej vill tillgripa ransonerings- och kortsystem för den varan.

En annan sak, som propositionen innehåller och som särskilt angår de mindre jordbrukarna — förslaget om att beskära det nu utgående producentbidraget å 2 öre för de första 450 kilogrammen mjölk pr månad till »lägst 1 öre» — måste vi anse ganska obefogat. Om dessa mindre jordbrukare redan tidigare måste anses ha haft det synnerligen besvärligt, så är det sannoligen ingen anledning att tro, att de i och med det inträffade förändrade läget på grund av kriget skulle ha fått sin ställning förbättrad. I själva verket ligger det så till att deras ställning blivit ännu mer prekär än förut. Den knappare tillgången på äggviterikt kraftfoder och de trots importavgifternas upphävande ytterligare stegrade priserna å detsamma leder givetvis till förminskad möjlighet för dem till en lönande mjölkproduktion. Och att under sådana förhållanden fråntaga dem en del av den ringa hjälp, producentbidraget innebär, kan icke vara välbetänkt. Motiveringen, att det fasta tilläggsbidrag, som enligt propositionen tänkes skola kunna utgå till *alla* mjölkproducenter av i genomsnitt 1 öre pr kilogram produktmjölk för hela landet, skulle berättiga till sänkningen av producentbidraget, synes föga bärande, och detta i all synnerhet, om man tänker sig penningmedlen uppförda på riksstaten. Men även om medlen komma att uttagas på hittillsvarande sätt, anse vi att producentbidraget bör utgå med lägst 2 öre eller det belopp varmed mjölkavgiften utgår vid förhållande att denna bibehålles. I stället för att knappa av på denna hjälp åt småbruket vore det vida mer befogat att utöka detta bidrag till att omfatta en större månadskvantitet, ty de mindre jordbrukarna med en växlande mjölktilgång under året ha nu ofta vissa månader så litet att avyttra, att de pr år räknat ingalunda få ut bidragsmaximum, även om den sammanlagda årskvantiteten överstiger 5,400 kg.

Sammanfattningsvis anse vi sålunda, att riksdagen vid behandling av den föreliggande propositionen bör understryka nödvändigheten av att den utvidgade rätt, Kungl. Maj:t nu begär ifråga om tillämpningen av prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, bör så handhas, att icke ett raserande av nuvarande principer utan trängande skäl sker, samt att i varje fall

mjölkavgiften fortfarande måtte uttagas och att det nu utgående producentbidraget bibehålles med oförändrat belopp.

Vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 66 måtte besluta att, oavsett den fullmakt, som eljest kan komma att beviljas Kungl. Maj:t att friare handhava jordbrukets prisregleringsåtgärder, mjölkavgiften fortfarande skall uttagas och att det utgående producentbidraget av 2 öre bibehålles med oförändrat belopp, samt att de synpunkter i övrigt, som i motionen framhållas, måtte vinna beaktande.

Stockholm den 11 november 1939.

Elof B. Andersson.

Eskil Albertsson.

Gottfrid Karlsson.

John Björck.
